

ลิลิตพระลอ

แต่งตนให้คนรัก ชักชวนคนสู้ฟ้า เบื้องหน้าเทพยดอยศ จง
 ปราบกฏชอบแล้ว อย่าได้แคล้วรำพึง คำนึงอย่ารู้มลาย จงอย่า
 หายยศพ่อ ต่อม้วยฟ้าหล้าสวรรคต กลับประลัยอย่ารู้ลาญ
 ภูบาลเจ้าจางจำ ตามคำแม่โอรบาท พ่อสุดสวาทแก่แม่เฮย จง
 สวัสดิ์แก่เจ้าเทอญ ฯ

โคลง ๔ จงเจริญศรีสวัสดิ์เรื่อง

ทุ๊กซ์โศกโรคไภยา
 ศักรูหม่พาลา
 เสวยสุขขอย่าเคื่องข้อง

เดชา
 อย่าพ้อง
 พาลพ่าย ฤทธิ์พ่อ
 ชุ่นแก่นอารมณ์ ฯ

๑. ขออุสมสบสร้อย

ขอย่าลู่เล่ให้ทาง
 ขอคิตอย่าใจจาง
 ขอพ่อเร็วคืนกัน

สองนาง
 เสน่ห์นั้น
 คำแม่ สอนนา
 ขอบแคว้นไกรกรุง ฯ

๑. ขอฝากฝูงเทพไท้

อากาศพฤกษาสินธุ์
 อิศวรรนรายณ์อินทร์
 ช่วยรักษาเจ้าช้าง

ภูมินทร์
 ป่ากว้าง
 พรหมศ กิติ
 อย่าให้มีไภย ฯ

ลิลิตพระลอ

๑ ได้คืนชีพิตเจ้า	จอมกษัตริย์
จักแต่งธงวชิษัตร์	เพริศแพรว
เขียนทองระย้ารัตน	งามชื่น ตาแฮ
เบ็ดไก่อบายศรีแก้ว	แต่งแก้สบสถาน ฯ

โคลง ๒ ท้าวพึงสารทนต์ไท้

๑	บังคมก้มกราบไหว้
---	------------------

รับถ้อยคำสอน ฯ

๑ รับพรใส่เคียวไว้	แก้เกศเช็ดบาทไท้
--------------------	------------------

ทันท้าวชนนี ทานนา ฯ

๑ กรชลีเหนื่อเกล้า	ลาสมเด็จท้าวเจ้า
--------------------	------------------

สู่ห้องโรงธาร ฯ

๑ ร่าย โองการสั่งมนตรี ผู้ภักดีต่างใจ อยู่ระไวต่างองค์
 ดำรงรั้งรักษา ภาวเราจงบำรุง ผดุงราษฎรอย่าให้เคือง คัทรู
 มืองเร่งบำรุงค้ำ หนึ่งจอมกษัตริย์แก่นไท้ ถนอมบาทบงกชไว้
 เหมือนเมื่อเทียรกูยั้ง ฯ

๑ แล้วตรัสสั่งขุนพล พวกพลหิยมหาญ เร่งเตรียม
 การพยุหบาตร จัตุรงค์ราชเรืองรบ ครบทุกหมู่ทุกหมวด ตรวจสอบ
 ให้สรรพโดยเขบ็จ จัดให้เสร็จโดยขบวร กุญแจยวราทรเท้า
 ในวันรุ่งพรุ่งเช้า แต่งตั้งเตรียมพลัน ฯ

กสิทพระลอ

โคลง ๒ ๑ เสร็จผายผันสู่ห้อง อยู่เจ้าจางที แม่ฮา ฯ	เรือนหลวงโลมลาน้อง
๑ เรียมจะลีลาศเต้า ไปเข้าคันทสม แม่แล ฯ	อยู่แม่อยู่อย่าเศร้า
๑ ลักษณะดีกรมทรวงสร้อย เนตรน่านองุ่น ฯ	ทุกซ์แทบเลื้อยค้าย้อย
๑ นบนิ้วทูลเจ้าหล้า บาทไว้ผู้เดียว พระเอย ฯ	พระองค์อาจละช้า
๑ ทางไกลเปลี่ยวสัตว์ร้าย ทำเลห์ให้เห็นตัว ฯ	ผีคนองหลอนกล้าย
๑ กลัวศัตรูฝ่ายหน้า คุจคับแก้วสองควง ฯ	หลังพระเสียใจช้า
๑ ขอห้ามหวงเจ้าหล้า พระบาทท้าวอย่าไป ฯ	อยู่ปกเกศเกล้าช้า
โคลง ๔ ๑ สิ่งใดในโลกล้วน คงแต่บาปบุญยัง ถือเงาคิดตัวตรึง ตามแต่บุญบาปได้	อนิจจัง เที่ยงแท้ ตรึงแน่น อยู่หนา ก่อเกื้อรักษา ฯ

ลิลิตพระลอ

๑ จากนุชเริ่มขุ่นใจ	อารมณ์ เริ่มนา
จากที่สมไปสม	เกลือกเกล้า
ผิจักอยู่อกกรม	เกรียมสวาท นามแม่
จำพี่จำจากแก้ว	ไปซำคั้นสม ฯ
๑ พระไปแม่พระได้	สมสอง
ไหนดจะคืนคงครอง	ครอบเกล้า
อย่าคิดอย่าจงปอง	สองปล่อย มาฤ
สองจักสองโลมเล่า	อยู่ว้าวังขัง ฯ
๑ จำจากไซ้จากควย	ขังสมร แม่เนา
จากแม่รักฤรอน	ขาดได้
เค็จบัวแม่เค็จอร	ยังเยื่อ โยนา
ไปปลื้มน้องไท้	อย่าร้อนรันทรวง ฯ
๑ สุกทานสุกตัดท้าว	สุคนุญ
ทรงโศกพักตรชบชุน	รำให้
เหนือบาทยุคลชุน	กรวญคร่ำ ไปนา
สยายเกศเช็ดบาทไท้	ธิดาชไว้เปนเฉลิม ฯ

ลิลิตพระลอ

๑ เห็นโคกเพิ่มโคกท้าว	กลอยนาง
พลางพระโลมनुชพลาง	ปลอบน้อง
อย่าโคกจะเป็นกลาง	ในพฤกษ์ ไพรนา
ค้ำทุกข์ค้ำทเวชข้อง	ชุ่นแก่นเสียโฉม ฯ
๑ เสรีจโลมเสร็จส่งเจ้า	จอมสนม
สนมอยู่อย่าเกรียมกรม	อกไหม้
ปวงนางรับคำคม	บัวบาท ทำนนา
ชบสอีกส่อนให้	แซร์ซร้องแรงโรย ฯ
๑ เสียงโหยเสียงให้มี	เรือนหลวง
ชุนหมื่นมนตรีปวง	ป่วยซ้ำ
เรือนราษฎรว่าศิทรวง	ทุกข์ท้ว กัณนา
เมืองจะเย็นเปนน้า	ย่อมหน้าตาครวญ ฯ
๑ เห็นให้ทุกหมู่ถ้วน	หญิงชาย
ใจสั่นวันททกาย	ทำนไ้
สุเอยอย่ากรรหาย	เหิมโคก นั๊กนา
ทุกข์หนักมักเกิดไ้	มักใช้พลันตาย ฯ

ลิลิตพระลอ

๑ ร่าย โศกเสื่อมคลายใจราช เสร็จสั่งนางผู้สนม ถ้วนทุก
 กรมก้านัล ท้าวรบทันไสยา แสงจันทร์อาภาส ทารากาษ
 ภารก ตกท่าคล้ายเจียนรุ่ง ผกายพฤษ์ฟุ้งอัมพร่า ไก่ตื่นตา
 ปรบปรือ ปีกกระพือชนเร็ว เสียงคุเหว่าเกริ่นร้อง เสด็จสู่ห้อง
 บังคน นางถวายชลเองาร ภูบาลผู้ที่สรอง ชำระพระองค์บนาน
 ทรงสุคนธ์ธารกลั่นลลึง ปรุ้งปนทองธารทรง ผจงสนับเพลาบวร
 ภูษาภรณ์เลื่อมลาย รัตพัศตรพรายไพจิตร พิศชายไหวยยาบ
 ชายแครงคาบเครือวัลย์ พิพิธพรรณเสื่อสนอบ รัตอุระรอบ
 เรืองรอง สังวาลครองตาบประคับ ทับทรวงแสงร่วงรุ่ง พลอย
 เพ็ชรฟุ้งยรรยง ทรงทองกรจำรัส พาหุรัดรูปมั่งกรกลาย
 ธำมรงค์พรายเพริศแพรว มุกฏแก้วแสงใส ทรงพิไชยอาวุธเสร็จ
 บพิตรเสด็จนวยนาค คังพระยาราชาไกรสร จากศิขรคูหาวิทัน
 บัดถึงเกษมมินาน ชุนช้างชาญความขับ ประทับเทียบเกยแก้ว
 ทรงกอกขसारแล้ว เคลื่อนแคล้วพลพฤษ์ ๖

โคลง ๒ แตรสังข์พิณพาทย์ฆ้อง เสียงประโคมครั้นก้อง
 แห่หล้ากรุงไกร ๖

ลิลิตพระลอ

โคลง ๔ พระยาไชยนุภาพล้ำ	เลิศเหลือ
ชาญชำนาญศึกเสือ	ปราบแผ้ว
งามสรรพลักษณะเจือ	โจราช สงวนนา
ชายภู่วรัดคนแพรว	เพริศพร้อมดาวทอง ฯ

๑ สองขอยอยศให้	มहिมา
คู่ค้ำองค์อมรา	สู่หล้า
พาหนดุกจกเซนทรา	จอมเทพ เปรียบฤ
พลตั้งพลหยาดฟ้า	แหล่งหล้าสรรเสริญ ฯ

๑ ราช ธงหน้าเค็รนำพล ธงโบกบนสัญญา เคลื่อนพลดา
 โดยคว้น ถ้วนทุกหมู่ทุกหมวด ขุนตำรวจสารวัด จัดแจงเค็ร
 คู่เคียง ม้าเค็รเรียงเค็รราย ขยายระยะโดยควร นายถือทวน
 หมายถึง ภู่แดงตาชปลิวปลาย สพายแสงศรมहिมา เค็รื่อง
 อาชายรยง งามบรรจงเพริศแพรว ล้วนแก้วก้องแกมมาศ
 อัครชาติสินธพ แลเลิศลบแผ่นผยอง ลองเชิงร้องเครงครัน สู้ศึก
 ยืนบ่มิพ่าย นายชัชชัมเข้มแดง ล้วนตำแหน่งยศเจ้าหล้า ขุนม้า
 หมั่นม้าครัน พันม้านายม้ามาก พิศโสภากย์โสภา มากตาชดา

กิตติพระศอ

แต่งแง้ แผ่นตมตามเจ้าหล้า แห่ไปหน้าก็มาก แห่หลังหลาก
 เหลือหลาย แห่ฝ้ายซ้ายคางศา แห่ฝ้ายขวาคางเศียร พิศ
 เพียนพร้อมงามสรรพ คณน่านับมถ้วน ล้วนมัลลัษณมัลลัดิศ
 เจกโณมเจ็ดแห่งหล้า พิศยังงามถ้วนหน้า ยิ่งม้ามืองบน ฯ

๑) แลพวกพลยรรยง ธงนำพลยัยจับักองร้อยกองพัน
 แห่กองกันกองเล่น แห่แหนแน่นขุนหมื่น คูระรินมหิมา คณนา
 ไปส้าง พวกพลค้ำพลคาบ พลกำซาบธนู คูพลหอกพลหัว
 คูพลง้าวพลงาม พลเขนตามเสโลห์ โทมรสลอนปืนไฟ ย่อม
 พลไกรโอ้อ่า งามสง่าพรรณราย ไพเร่เครินายเคิร์ดบ สำหรับ
 ถ้วนขุนหาญ ชีสารสูงแกลวักล้า คาบหน้าสลาบกรุกทกวร เคิร์
 โดยชบวรแหนแห่ นายแวงแหลเหลือหลาย นายแวงซ้ายแวง
 ขวา นายแวงหน้าแวงหลัง แวงจัตุลึงคบาท รักษาธาชนฤบตี
 นายแวงสี่ตีนข้าง ข้างพระคชกรรกง แวงองครักษ์ตำรวจ กวด
 ขันแหนแห่ห้อม ล้อมพระคชสำหรับ ขับทวีรตัตนาสน์ พล
 หน้าคางคอง อลงกฏกฤษร บวรวิภูษา เครื่องราชาธิราช
 งามถึงขนาดเพริศพร้อม งามเครื่องงามพลห้อม เสด็จให้พระ
 บาท ทำเนา ฯ

ลิลิตพระลอ

๑ ราชครูคาชกตั้งกลศพรณราย บดซุมสายพรายพรณ
 มยุรฉัตรชั้นเพราพริ้งเพริศ กรรชิงเจ็ดจรูตราโลก พัดโบก
 พัดจามร พัดภูธรยยาบ สองตราบข้างยยับ ประคัมภษัตริย์
 กำเนิด สรรพโภคพิพิศิติตตาม คานหามแก้ว บรูห์หมู่สังกัต
 ขันคันายพลแก้วกล้า แห่นหนล้าเหลือเหล่ แห่นหนหลังเหลือ
 หลาย แห่นหนซ้ายเหลือตรา แห่นหนขวาเหลือไกร นอกทางไป
 สองฝ่าย เป็นชายขอบกรรกง ยรยงศัพทไกรเกรียง เสียงแตร
 สังข์พาทย์ฆ้อง กีกก้องเสทือนธรณิน ไท้รับดินทลธลสา มีมหิมา
 อาจอง คุยรยงกว่าขึ้นแล ฯ

โคลง ๔ พระองค์โสภาสเพียง	ศศิธร
เสด็จจุจเคื่อนเขจร	แจ่มฟ้า
ดวงดาวดาษอัมพร	เวียงเรียบ
ดูจุจพลเจ้าหล้า	รอบล้อมเสด็จโดย ฯ

๑ พระเลงแลรราชภูร์รว	เรือกสวน เรือกนา
พิศไรร้านกอร	อ่อนไต้
บ้านรุปรอยครวญ	ถึงพี
อกอ่อนรทวยไหม้	คร่ำแค้นใครโลม ฯ

ลิลิตพระลอ

๑	จักไปบ่ใคร่ไคล้ว	เทพี	พี่เอ๋ย
	จักใคร่คืนคิดศรี	ฝ่ายหน้า	
	ไปดื้ออย่าไปดี	ใจคง	นั้นนา
	คิดเรื่องอ้างอ้างว่า	ห้วงหน้า	คิดหลัง ๆ

๑	หนหลังเสาวภาคย์ล้วน	ความรัก	
	ยาหยูกเขาขลังนัก	ฝ่ายหน้า	
	จักคืนพระลอลักษณ	ฤๅใคร่	คืนเสีย
	ตัดฝ้ายคืนเจ้าหล้า	แต่ตั้ง	จักไป ๆ

๑ ร่าย กลีไคลพลคล้ายคล้าย แลนา เริงฝ้ายเริงคลาศคลา
 แลนา ล้วงแคนนาแคนไร่ แลนา ไต่ทางหลวงทางหลาย แลนา
 ทรายถิ่นฐานบ้านนอก แลนา ต้นหนบอกตำบลด แลนา ให้
 หยุคพลเอาทัพ แลนา ไพร่พริบจับการจวน แลนา แต่งตาม
 ขบวนเขบี่จ แลนา ท้าวธเสด็จพลาทอง แลนา เสนานอง
 นั้งเฝ้า ลอบพิตรพระเจ้า ท่านท้าวหมิมา ๆ

๑ ร่าย พี่เลี้ยงข้าถนอมบาท ซามหาดเป็นกำนัล ฝ้าคังคัล
 โดยกำหนด พระสุริยลตลงต่ำ จะไกล่คำระเรื้อย ลมจ่า
 เนื้อยจนสมร พระภูธรคำนึง ถึงพระราชเทพี ลักษณเวดี